

УДК 159.9: 351.75

Григорій Володимирович ДЖАГУПОВ,

заступник декана з навчально-методичної роботи факультету № 3

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, професор;

 <https://orcid.org/0000-0003-4443-9114>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ

Проаналізовано групи соціально-психологічних чинників забезпечення публічної безпеки, як складової безпеки суспільства.

В галузі забезпечення внутрішньої безпеки держави, як у звичайних умовах життєдіяльності суспільства та держави, так і в умовах виникнення надзвичайних ситуацій, повинна забезпечуватися публічна безпека і порядок. Реалізація заходів економічного, політичного, організаційного та іншого характеру, спрямована, перш за все на попередження загроз життєво важливим інтересам держави та суспільства.

Звертаючи увагу на реалізацію Національною поліцією України завдання щодо надання поліцейських послуг у сфері, забезпечення публічної безпеки і порядку, відповідно до статті 2 Закону України «Про Національну поліцію» [1], необхідно говорити про соціально-психологічний аспект цієї діяльності.

Вчені визначають дві групи психологічних чинників забезпечення публічної безпеки: по-перше, це психологія безпеки у системі «людина – середовище існування» та, по-друге – психологія забезпечення публічної безпеки та порядку Національною поліцією України, тобто – уповноваженим суб'єктом [2, с. 183].

Зараз ми зупинимося на першій складовій. На наш погляд, кордони поняття цієї системи доцільно було визначати більш ширше, наприклад, як «життєвий простір».

Умови життя людини сьогодні стрімко змінюються, а це, треба підкреслити, тягне додаткових психологічних навантажень, і відповідно потребує додаткових зусиль. Отже, забезпечення публічної безпеки потребує психологічної безпеки життєвого простору та психологічної безпеки особистості.

Перший фактор охоплює показники умов проживання в певних географічних зонах, наявність небезпек природного й техногенного характеру. Проте, ми зрозуміємо, що життєвий простір включає в себе не тільки природні умови, але й соціальний фактор, що відіграє велику роль і містить традиційно макросоціальні чинники (демографічний, економічний, політичний та інші) та мікросоціальні чинники (сім'я, оточення, соціальні групи в яких особистість набуває безпосереднього досвіду розвитку).

Слід відмітити, що аналізуючи поняття «безпеки», більшість науковців у сучасних наукових дослідженнях підкреслюють, що це стан позитивного функціонування і розвитку соціальних, економічних, технічних, екологічних і біологічних систем, який унеможливує загрози для стійкого розвитку суспільства, держави, економіки та особистості, а також їхню залежність від інших держав чи окремих людських угруповань [3, с. 272]. Безпека суспільства і людини знаходяться у прямій залежності від функціонування всіх структур суспільства – економічної, політичної, соціальної, правової.

Зазначимо також, що «безпека суспільства» – загальний термін визначення зусиль, спрямованих на подолання сучасних загроз безпеці суспільства. Поняття «безпеки суспільства» сформувалось внаслідок усвідомлення феноменів ідентичності та згуртованості суспільства як джерел нестабільності. Безпека суспільства – це новий вимір, який зараз створюється. Вона повинна заповнити відстань між безпекою держави та захищеністю людей [4, с. 6].

Втім, безпека суспільства в цілому складається з безпеки окремої особи. Відповідно, звертаючи увагу на безпеку пересічного громадянина, тобто особи, яка є так би мовити спостерігачем, треба зазначити, що людина в сучасному світі постійно перебуває під тиском несприятливих обставин та небезпек, що загрожують її благополуччю, суспільному становищу та навіть життю [5].

Є бажання привести слова відомого мислителя кінця ХХ століття Пітірима Сорокіна, який аналізуючи соціальні явища людей, що живуть і взаємодіють в групі, зауважив, що людська поведінка складається з окремих різномірних вчинків, які супроводжуються психічними переживаннями різного рівня й сили. такий аналіз дасть ключ до пояснення тих зовнішніх актів, які носять найменування вчинків людини, із сукупності яких і складається його поведінка [6, с. 52]. Так і сучасне суспільство складається зі сукупності актів, що повторюються.

Він, продовжував: «Візьміть історію більшості рецидивістів-злочинців і «закоренілих» вбивць ... Всі вони починають свою «кар'єру» з переконання, що красти не можна, що вбивати не можна. Але одноразове порушення цього принципу вже послаблює це переконання; чим більше число раз повторюється акт, що суперечить цим переконанням, тим менше і менше протидію надають останні, і закінчується дуже часто справа тим, що початкове переконання «не можна красти і вбивати» змінюється протилежним, що підносить у принцип крадіжку і вбивство. Узагальнюючи всі ці випадки в застосуванні до нашого становища, ми можемо сказати, що сам факт численного повторення тих чи інших актів (під впливом кар і нагород) може (завдяки рикошетного впливу акта на психіку) як посилити, так і розхитати вже наявні переконання.

Багаторазова реалізація моральних переконань зміцнює і робить їх стійкими, багаторазове ж порушення їх витравлюється, розхитує і може навіть зовсім знищити наявні переконання і виробити переконання протилежного характеру» [6, с. 131].

Ми розглянули тільки малу частку соціальних загроз життєвого простору громадянина нашого суспільства. Отже, психологічна безпека життєвого простору – це стан, вільний від загроз природного, соціального або техногенного характеру, що сприяє задоволенню основних потреб людей у процесі їх життєдіяльності.

Список бібліографічних посилань

1. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 20.02.2018).
2. Горбачова О. В. Психологічні аспекти забезпечення публічної безпеки і порядку Національною поліцією України. *Право і Безпека*. 2017. № 4 (67). С. 181–187. URL: <http://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/article/view/38> (дата звернення: 20.02.2018).
3. Варій М. Й. Психологія : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2007. 288 с.
4. Безпека суспільства у регіоні Румунія – Україна – Республіка Молдова: тристоронній підхід / пер. укр. Л. Левандовська. Бухарест ; Кишинів ; Київ, 2008. 132 с. URL: <http://www.gsbs.org.ua/wp-content/uploads/2008.pdf> (дата звернення: 20.02.2018).
5. Мельник В. Безпека особи в системі загальної безпеки. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія*. 2009. Вип. 11. С. 45–49.
6. Сорокин П. А. Человек. Цивилизация. Общество / общ. ред., сост. и предисл. А. Ю. Согомонов ; пер. с англ. М. : Политиздат, 1992. 543 с.

Отримано 01.03.2018

УДК 159.9

Валентина Валеріївна МОСКОВЧЕНКО,

старший викладач кафедри соціології та психології

факультету № 6 (права та масових комунікацій)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук;

<https://orcid.org/0000-0003-1669-7503>

СКЛАДОВІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ

Розглянуто поняття життєстійкості як основного ресурсу перетворення життєвих подій у нові можливості. Автор пропонує, що життєстійкість пов'язана з формуванням більш ціннісних орієнтацій, відповідних реаліям сьогодення.

Умови, в яких протікає життєдіяльність сучасної людини, часто по праву називають екстремальними і стимулюють розвиток стресу. Це